

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วาระปฏิรูปที่ ๒๘ : การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง : แผนปฏิรูป
ล้มมาชีพชุมชน

คำนำ

สภาปฏิรูปแห่งชาติได้ปฏิบัติภารกิจตามที่กำหนดในมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช ๒๕๕๗ กล่าวคือ “...ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ...” นอกจากการวิเคราะห์และกำหนด “วิสัยทัศน์และอนาคตประเทศไทย” สำหรับระยะเวลาประมาณ ๒๐ ปี ในอนาคต เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการกำหนดประเด็น และแนวทางการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ แล้ว สภาปฏิรูปแห่งชาติ ยังได้ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อสนเทศ ตลอดจนประมวลความรู้ ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ รวมถึงประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ โดยได้ดำเนินการต่อเนื่อง ทั้งโดยทางตรง และทางอ้อม หยิบยกขึ้นกำหนดเป็นวาระปฏิรูปที่สำคัญ ๆ รวม ๓๗ วาระปฏิรูป และเป็นวาระพัฒนาที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องภายหลังจากการปฏิรูปแล้ว อีก ๖ วาระพัฒนา

วาระปฏิรูปและวาระพัฒนาทั้งหมด ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และได้นำเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการตามสมควรต่อไปแล้ว

เอกสารฉบับนี้เป็นประมวลรายงานวาระปฏิรูปที่ ๒๘ เรื่อง การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง : แผนปฏิรูปสัมมาชีพชุมชน ดำเนินการโดยคณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งสภาปฏิรูปแห่งชาติได้จัดรวบรวมเพื่อเผยแพร่สำหรับประโยชน์สาธารณะสืบไป

สภาปฏิรูปแห่งชาติ
๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

	หน้า	
คำนำ		
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	๑	
รายงาน เรื่อง แผนปฏิรูปสัมมาชีพชุมชน	๓	
๑. หลักการและเหตุผล	๓	
๒. ประเด็นปฏิรูป	๕	
๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์	๕	
๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์	๖	
๕. ข้อเสนอปฏิรูปและแนวทางดำเนินการ	๑๕	
๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๗	
๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์	๑๗	
บรรณานุกรม	๑๘	
ภาคผนวก ก	ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ.	๒๐
ภาคผนวก ข	คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส	๓๔

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

๑. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูป

มีปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

(๑) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ระหว่างเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจมหภาคและระหว่างคนจนและคนรวย เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายว่า ชุมชนเป็นฐานการผลิตภาคครัวเรือนที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคการเกษตร วิสาหกิจชุมชนและภาคบริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนมาช้านานในรูปแบบของการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประกอบสัมมาชีพ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากชุมชนมีความพร้อมมูลทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและชุมชนให้สามารถจัดการตนเองภายในชุมชนได้อย่างสมดุลและยั่งยืน แต่เนื่องจากปัจจุบันเกิดความเหลื่อมล้ำในทางเศรษฐกิจและสังคม จึงทำให้ประชาชนที่ประกอบสัมมาชีพในชุมชนพึ่งพิงระบบเศรษฐกิจจากภาคแรงงานและภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก เนื่องจากขาดการส่งเสริม สนับสนุนและให้การช่วยเหลือในด้านประกอบอาชีพที่เป็นระบบ จึงเป็นเหตุให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อมาประกอบอาชีพในเมืองหลวง จนสูญเสียกับสภาวะการล่มสลายของชุมชนและระบบเศรษฐกิจของชุมชน ดังนั้น จึงถือเป็นการกิจเร่งด่วนที่จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนโดยเฉพาะมิติด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้ชุมชนสามารถเป็นฐานในการสร้างอาชีพและรายได้เลี้ยงดูประชาชนในชุมชนบนแนวทางสัมมาชีพ

(๒) ปัญหาการขาดกลไกที่ทำหน้าที่ในการบูรณาการการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จากการศึกษาพบว่า ในการพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชน จำเป็นที่จะต้องมีการบูรณาการที่ทำงานร่วมกันแบบภาคียุทธศาสตร์ (Strategic Partner) โดยเฉพาะกับองค์กรภาคธุรกิจที่ปัจจุบันมีการดำเนินการบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) เข้ามาทำงานร่วมกันโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Based Collaborative Development) และใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive learning through action) เป็นเครื่องมือ ซึ่งกระบวนการพัฒนาตามแนวทางนี้จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีดุลยภาพทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน อันเป็นภาพที่พึงประสงค์ของทุกฝ่ายนั้น ปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์ใดที่ทำหน้าที่ดังกล่าว

หากวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน ตามเหตุผลข้อ (๒) จะเห็นว่าเป็นกลไกที่จะต้องใช้บุคลากรในการทำงานที่มีความสามารถที่หลากหลาย (Multi Skills) เพราะมีบทบาทหน้าที่ที่หลากหลาย (Multi Tasks) โดยเฉพาะความสามารถในการเชื่อมโยงกับองค์กรภาคธุรกิจทุกระดับ ให้เข้ามาร่วมเป็นองค์กรภาคียุทธศาสตร์เพื่อร่วมมือกันลงไปหนุนเสริมการทำงานในชุมชน จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ต้องมีกลไกนี้เป็นกลไกในการทำงาน

๒. สิ่งที่ประชาชนจะได้รับหรือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิรูป

(๑) ชุมชนมีช่องทางในการเชื่อมโยงกับหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายในการพัฒนาสัมมาชีพชุมชนที่มีความคล่องตัว ทำงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างทันที่

(๒) เกิดนวัตกรรมการผลิตเพื่อการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยไม่ทำลายทุนของชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน และจะส่งผลกระทบต่อสังคม ประเทศในวงกว้างในที่สุด

(๓) สังคมเกิดสันติสุข ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชน คนในชุมชนคืนกลับสู่บ้านเกิดเมืองนอน เพราะมีช่องทางประกอบอาชีพ ครอบครัวยุคใหม่ไม่ต้องแยกกันอยู่ ชุมชนเกิดความรักสามัคคี และนำไปสู่ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีค้ำ และยั่งยืนในที่สุด

โดยมีเป้าหมายการดำเนินการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมให้แก่เศรษฐกิจชุมชนโดยการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดสัมมาชีพชุมชนอย่างน้อย ๕๐๐ ตำบล โดยในช่วง ๕ ปีแรกของการดำเนินการ

๓. กรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการปฏิรูปในแต่ละประเด็น

ระยะที่ ๑ ระยะแรก

(๑) ตั้งกลไกศึกษาแบบมีส่วนร่วมระบบสัมมาชีพชุมชนและพิจารณาตัดสินใจกำหนดรูปแบบกลไก โดยใช้ฐานคิดจากรายงานฉบับนี้ เพื่อจัดกลไกดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบสัมมาชีพชุมชน โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น จัดเวทีรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน

(๒) จัดตั้งกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชนให้แล้วเสร็จ สามารถดำเนินงานได้

(๓) การประสานงานกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกับองค์กรภาคธุรกิจ เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์แผนการทำงานร่วมกัน

ระยะที่ ๒ ระยะกลาง เป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์

ระยะที่ ๓ ระยะยาว ประเมินผลยุทธศาสตร์และแผนการทำงานทุก ๕ ปี และ ๑๐ ปี

รายงาน
เรื่อง แผนปฏิรูปสังคมชุมชน*

๑. หลักการและเหตุผล

จากการสัมมนา “สานพลัง สปช. ออกแบบอนาคตประเทศไทย” ของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ทัศน์ไทย ภาพฝันอนาคตประเทศไทยใน ๒๐ ปีข้างหน้าที่มีเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกด้าน โดยในด้านเศรษฐกิจ เห็นร่วมกันว่าควรมีการสร้างระบบเศรษฐกิจให้เป็นระบบทุนสัมมา ที่หมายถึงเป็นระบบทุนที่ดี มีความเป็นธรรม ไม่ผูกขาด มีธรรมาภิบาล และเป็นทุนที่รับใช้สังคมไม่ใช่สังคม รับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เราก้าวสู่การเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจในภูมิภาค รวมถึงต้องมีการกระจายอำนาจและกระจาย ศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจออกจากส่วนกลาง สร้างพลังประชาชนให้เป็นเจ้าของอำนาจ ลดทอน โครงสร้างส่วนกลางในภารกิจที่ท้องถิ่นสามารถดูแลจัดการตนเองได้ ซึ่งต่อมาได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิสัยทัศน์ประเทศไทย อีกครั้งเมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ ได้กำหนดภาพประเทศไทย ๒๕๗๕ ที่ต้องการเห็น คือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี ร่วมกันสร้างสถาบันหลักและสังคมให้มีความเสมอภาคบนพื้นฐานของความปรองดอง การเมืองโปร่งใสน่าเชื่อถือ มีเสถียรภาพ ยั่งยืน ขณะที่ระบบ เศรษฐกิจของประเทศ จะต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง แบ่งปัน และต้องแข่งขันได้ โดยมียุทธศาสตร์ ๔ ด้าน คือ (๑) สร้างคนไทยยุคใหม่ โดยการสร้างคุณลักษณะใหม่ สร้างความเป็นไทย สร้างคนไทยที่เป็นพลเมือง อาเซียนโลก (๒) คืนความน่าอยู่ให้กับสังคมไทย สร้างและฟื้นฟูทุนทางสังคม (ครอบครัว ศาสนา วัฒนธรรม) สร้างสังคมเอื้ออาทร แบ่งปัน จัดระเบียบสังคม เคารพกฎหมาย ขับเคลื่อนโดยประชาชน ชุมชน (๓) สร้างพลัง ขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ มีความเป็นธรรม กระจายทั่วถึง มุ่งเศรษฐกิจสีเขียว เช่น สิ่งแวดล้อม ชีวภาพ ศูนย์รวมเน้นเศรษฐกิจขับเคลื่อนด้านนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าอย่างแท้จริง (๔) สร้างระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข การพัฒนาในสาขายุทธศาสตร์ การเมืองโปร่งใส มีกลไกตรวจสอบได้ กระบวนการเข้าสู่อำนาจและการตรวจสอบ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และได้มีการกำหนดวาระปฏิรูป รวม ๓๖ ประเด็น และวาระการพัฒนา ๗ ประเด็น โดยมีวาระปฏิรูปที่มี เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจคือ วาระที่ ๑๓ การปฏิรูปการเงินฐานราก และ สหกรณ์ออมทรัพย์ วาระที่ ๑๕ การสร้างสังคมผู้ประกอบการ และ วาระที่ ๒๘ ระบบเพื่อส่งเสริมชุมชน เข้มแข็ง

ในการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบ ข้อเสนอการปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ที่เสนอโดยคณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส โดยจำแนกเป็น ๔ ผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ที่ ๑ การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยทางตรง และประชาธิปไตยชุมชน ทำให้ชุมชนมีสิทธิชุมชน ความเป็นเจ้าของ และสามารถจัดการตนเองร่วมกับภาครัฐและทุกภาคส่วนในสังคมได้ ผลสัมฤทธิ์ที่ ๒ การทำให้ชุมชนสามารถ จัดการทุนชุมชนโดยชุมชน ในเรื่อง ทรัพยากร วัฒนธรรม ทุนทางปัญญาผลสัมฤทธิ์ที่ ๓ การสร้างหลักประกัน

* รายงานนี้เสนอโดยคณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส โดยได้รับความเห็นชอบของ สภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ และได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ทางสังคมที่เท่าเทียมให้กับชุมชนในด้านสวัสดิการชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมจัดบริการสาธารณะ และผลสัมฤทธิ์ที่ ๔ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน การทำให้เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็งและยั่งยืน ปรากฏตามแผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดการปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

โดยในผลสัมฤทธิ์ที่ ๔ ที่ว่าด้วยการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน การทำให้เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็งและยั่งยืนนั้นมีข้อเสนอเชิงหลักการ รวม ๔ ประการ คือ (๑) ผลักดันให้เกิดระบบสัมมาชีพชุมชน โดยการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสนับสนุนสัมมาชีพชุมชน ให้เป็นองค์กรของรัฐในลักษณะองค์การมหาชน เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงสนับสนุนส่งเสริมให้ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก ให้มีการประสานงานและบูรณาการพลังของภาคธุรกิจและชุมชน อย่างมีเป้าหมายร่วมกันโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้ง (๒) ร่วมผลักดัน พ.ร.บ.วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) เพื่อพัฒนาระบบและพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจเพื่อสังคม (๓) ศึกษาทบทวนการดำเนินการตาม พ.ร.บ.วิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมทั้งสร้างแนวทางการปฏิรูปการเงินระดับฐานราก และ สหกรณ์ และ (๔) สร้างกลไกหนุนสร้างศักยภาพทางธุรกิจ CBA (Community Business Administration)

อย่างไรก็ตาม จากข้อเสนอเชิงหลักการรวม ๔ ประการข้างต้น เมื่อศึกษาแล้วพบว่า แนวทางในข้อที่ (๒) คือการผลักดัน พ.ร.บ.วิสาหกิจเพื่อสังคมนั้น สปช. ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาและจัดทำรายงานเรื่อง “วิสาหกิจเพื่อสังคม” พร้อมร่างกฎหมาย และ สปช. ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ และได้พิจารณาให้ความเห็นชอบต่อรายงานของคณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง วาระที่ ๑๓ การปฏิรูปการเงินฐานราก และ สหกรณ์ออมทรัพย์ เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘

จากความเป็นมาข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการศึกษาระบบสัมมาชีพชุมชน โดยเฉพาะรูปแบบของ “สถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน” ที่จะเป็นกลไกในการทำหน้าที่เชื่อมโยงสนับสนุนส่งเสริมให้ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานล่าง ประสานงานและบูรณาการพลัง ของภาคธุรกิจและชุมชน อย่างมีเป้าหมายร่วมกันโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้ง

๒. ประเด็นปฏิรูป

ระบบสัมมาชีพชุมชน ที่เหมาะสมกับสังคมไทยและการจัดตั้งกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงสนับสนุน ส่งเสริม ให้ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานล่าง และให้มีการประสานงานและบูรณาการพลังของภาคธุรกิจและชุมชน อย่างมีเป้าหมายร่วมกันโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้ง

๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์

๓.๑ คณะกรรมาธิการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการปฏิรูประบบที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ท้องถิ่น และสังคม ทำหน้าที่ยกร่างข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบสัมมาชีพชุมชน

๓.๒ คณะกรรมาธิการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้แต่งตั้งให้ ดร.อนรรักษ์ เรืองรอบ เป็นผู้เตรียมรายงานของคณะกรรมาธิการในการยกร่างข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปเรื่องรายงานการศึกษาสัมมาชีพชุมชน

๓.๓ กระบวนการยกร่างข้อเสนอเพื่อการปฏิรูป ประกอบด้วย

๓.๓.๑ การศึกษาทบทวนเอกสารวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายงานการปฏิรูปของคณะกรรมาธิการปฏิรูปและคณะกรรมการปฏิรูป ภายใต้สภาพปฏิรูปแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๒ การลงพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนกับแกนนำพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งในหลายประเด็น เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๘ ที่ตำบลบัวใหญ่ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดน่าน ซึ่งพบว่าระบบเศรษฐกิจชุมชนเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาชน โดยชุมชนเป็นผู้ผลิต ภาคธุรกิจเอกชนเป็นกลไกเชื่อมต่อองค์ความรู้ในการผลิต และการจัดการทางด้านการตลาดบนฐานทรัพยากรชุมชน

๓.๓.๓ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพฯ เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันเสาร์ที่ ๒๑ ถึง วันอาทิตย์ที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๘

๓.๓.๔ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประชุมคณะอนุกรรมาธิการปฏิรูประบบที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ท้องถิ่น และสังคม รวม ๒ ครั้ง

๓.๓.๕ การนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมาธิการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๘

๓.๔ การพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปเรื่อง สัมมาชีพชุมชน ของคณะกรรมาธิการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘

๓.๕ การรับฟังความคิดเห็นต่อรายงานการศึกษาเรื่อง “สัมมาชีพชุมชน” โดยคณะกรรมาธิการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

๔.๑ ความหมายของคำว่า “สัมมาชีพชุมชน”

หากกล่าวถึงคำว่า “มรรค ๘” ทุกท่านที่นับถือพุทธศาสนาย่อมเข้าใจว่าหมายถึง หนทางถึงความดับทุกข์ เป็นส่วนหนึ่งของอริยสัจ หรือการลงมือปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากทุกข์ และนับเป็นหลักธรรมสำคัญอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยกรอบการปฏิบัติ ๘ ประการด้วยกัน เรียกว่า “มรรคมืองค์แปด” หรือ “มรรคแปด” คือ สัมมาทิฎฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ โดยคำว่า “สัมมาอาชีวะ” หมายถึง “การประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายเลี้ยงชีพโดยชอบธรรม ทำด้วยความสุจริต และถูกต้องตามหลักศีลธรรม” ฉะนั้น คำว่า “สัมมาชีพ” จึงยึดแนวความหมายของคำว่า “สัมมาอาชีวะ” ข้างต้น โดยมีความหมายว่า “การทำมาหากินโดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้งหรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม กล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภคและผู้รับบริการหลัก โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและไม่มุ่งไปกระตุ้นค้นหาอันเป็นเหตุแห่งทุกข์” ซึ่ง นพ.ประเวศ วะสี ได้ให้ความหมายที่สั้นกระชับว่าหมายถึง “อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้” และหากนำมารวมกับคำว่า “ชุมชน” เป็น “สัมมาชีพชุมชน” จึงหมายถึง “ชุมชนที่มีการประกอบอาชีพโดยชอบ ซึ่งมีรายได้มากกว่ารายจ่าย โดยลดการเบียดเบียนตนเองผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีของชุมชนเพื่อความมุ่งหมายในการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน”

๔.๒ ความสำคัญของเรื่องสัมมาชีพชุมชน

นพ.ประเวศ วะสี ได้ชี้ให้เห็นว่า ในปัจจุบันประเทศไทยเกิดความเหลื่อมล้ำมหาศาล ส่งผลต่อปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างแก้ไขไม่ตก จึงเสนอให้หันกลับมาเข้าใจ “ภูมิสังคม” ของประเทศไทย แล้วพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรและฐานวัฒนธรรมของเรา “จะหายจนหมดประเทศและอาจถึงกับรวบรวบแบบไม่รู้โรยก็ยิ่งได้” โดยได้เสนอยุทธศาสตร์ ๓ ประการเพื่อแก้วิกฤตเศรษฐกิจ คือ (๑) ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจติดแผ่นดิน (๒) ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจวัฒนธรรม และ (๓) ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

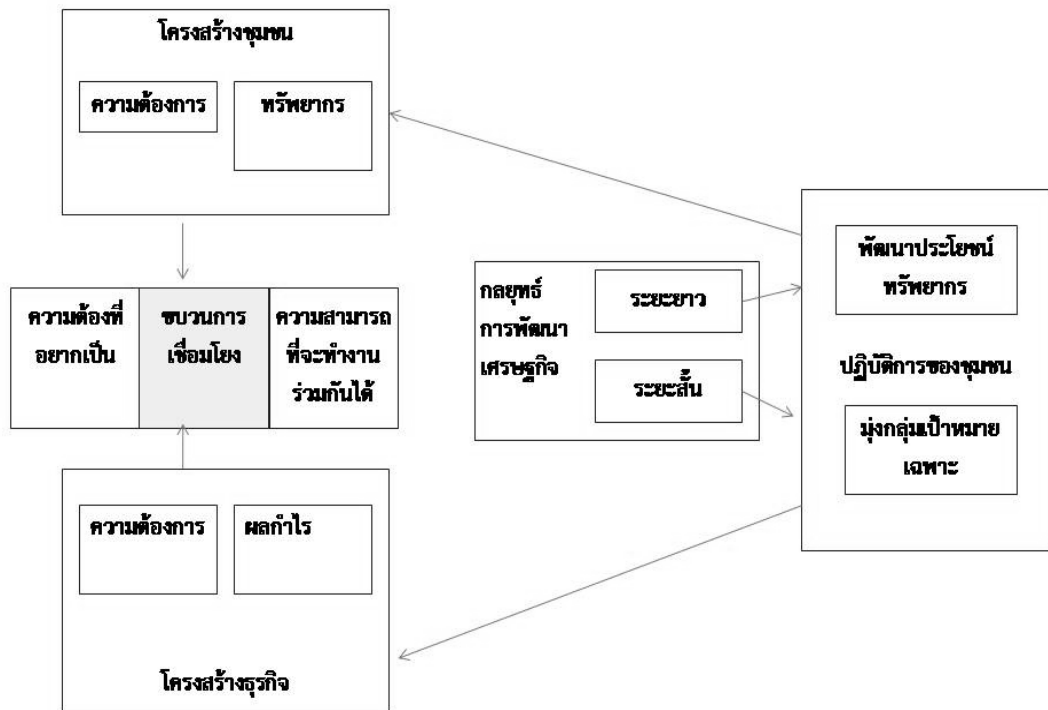
สำหรับยุทธศาสตร์เศรษฐกิจติดแผ่นดิน นั้น นพ.ประเวศ วะสี ได้ให้ความหมายของคำว่า “เศรษฐกิจติดแผ่นดิน” ว่าหมายถึง “การสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่ของคนทั้งแผ่นดินโดยเน้นที่เศรษฐกิจทรัพยากรของแผ่นดิน” และยังได้อธิบายต่อว่า การมีเป้าหมายสัมมาชีพเต็มพื้นที่กับเป้าหมายจีดีพีอย่างเดียว นั้นต่างกัน เพราะสัมมาชีพนั้นหมายถึง อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ สัมมาชีพจึงเป็นทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและศีลธรรมพร้อมกันไป การมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่เป็นปัจจัยให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขและศีลธรรม และเมื่อคนทั้งประเทศหายจนจะมีอำนาจซื้อจะทำให้เศรษฐกิจข้างบนตั้งอยู่บนฐานที่มั่นคง ไม่ใช่พึ่งแต่การส่งออกเป็นสำคัญ ซึ่งผันผวนและวิกฤตได้ง่ายตามเศรษฐกิจโลก

๔.๓ แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนร่วมกับภาคธุรกิจของต่างประเทศ

ในโลกปัจจุบันมีกระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจหรือภาคเอกชน กับภาคชุมชน ในหลายรูปแบบ เนื่องจากภาคธุรกิจมีความต้องการที่จะขยายฐานการผลิตเพื่อให้องค์กรของตนมีความยั่งยืน รวมถึงจำเป็นในสรรหาบุคคลเข้ามาทำงานในองค์กรของตน จึงมีแนวคิดว่าทำอย่างไรที่จะทำให้คนอยู่ในองค์กรในระยะยาว รวมถึงการขยายกิจการของตนเพื่อสร้างผลกำไรในระยะยาว

กระบวนการในการเชื่อมโยงภาคธุรกิจกับชุมชนเพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Community business Matching (CBM) เป็นเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ความต้องการของธุรกิจ และศักยภาพของชุมชนว่าจะสามารถทำงานร่วมกันได้ กล่าวคือ ธุรกิจมีความต้องการที่จะสร้างกำไร ขณะที่ชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนาทุนและทรัพยากรของตนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ดังนั้น การเข้ามาตั้งฐานการผลิตหรือใช้ทรัพยากรในชุมชน ต้องไม่สร้างผลกระทบเชิงลบให้กับชุมชน แต่ทำให้ชุมชนนั้นเกิดการพัฒนาในทิศทางที่ชุมชนต้องการ โดยมีสมมุติฐานที่ว่าแกนนำและสมาชิกของแต่ละชุมชนย่อมรู้เป้าหมายร่วมของชุมชนว่าจะพัฒนาไปอย่างไร การพัฒนา CBM Model ขึ้นมา ซึ่งเป็นกระบวนการ matching เป็นการจับคู่ระหว่างธุรกิจกับชุมชนเพื่อวิเคราะห์ชุมชนว่าเป็นอย่างไร ธุรกิจต้องการอะไร ถ้าธุรกิจจับคู่กับชุมชนแล้ว ธุรกิจจะได้ประโยชน์อะไร และสามารถตอบโจทย์การพัฒนาซึ่งเป็นเป้าหมายของชุมชนได้หรือไม่

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้เกิดโครงการนำร่องเพื่อใช้กระบวนการ CBM ขึ้น ในเมืองอนาคอนดา ในมอนทาน่า โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐมอนทานา (Montana State University) มหาวิทยาลัยเนวาดา (University of Nevada) และ มหาวิทยาลัยฮาวาย (University of Hawaii) เมืองอนาคอนดาต้องเผชิญกับความท้าทายด้านเศรษฐกิจและสังคม เมื่อโรงงานหลอมทองแดงได้ปิดตัวลงในปี ๒๕๒๓ ผู้นำชุมชนเกิดความสนใจที่จะใช้กระบวนการ CMB เนื่องจากพวกเขามีความเห็นว่า เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ เป็นการรักษาและสร้างโอกาสทางธุรกิจที่จะเกิดขึ้นในชุมชน นับว่าเป็นพื้นที่แรกที่ใช้กระบวนการ CBM ภาคตะวันตก โดยมีรูปแบบการทำงานดังแผนภูมิที่ ๒

แผนภูมิที่ ๒ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างภาคธุรกิจกับชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ดัดแปลงจาก Linda J.COX et al., (พ.ศ. ๒๕๕๔)

จากแผนภาพดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการใช้กระบวนการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจกับชุมชน ในการพัฒนาร่วมกัน (CBM Process) เป็นกระบวนการในการเติมช่องว่างระหว่างความต้องการของธุรกิจ และความต้องการของชุมชน ซึ่งมีตัวกลางที่คอยปรับจูนความคิดและความต้องการของทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนของตนให้ก้าวหน้า และมีเศรษฐกิจที่ดี ส่วนธุรกิจต้องการต่อยอด และขยายฐานการผลิต จำเป็นต้องอาศัยทุนและทรัพยากรของชุมชนเพื่อเป็นวัตถุดิบของธุรกิจ ซึ่งภาคชุมชน อาจมีความหวาดระแวงต่อการเข้ามาร่วมพัฒนาของภาคธุรกิจ จึงจำเป็นต้องอาศัยภาคีที่สำคัญ ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) ผู้จัดการกระบวนการ ซึ่งต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความเข้าใจต่อการพัฒนาชุมชน (๒) แกนนำและสมาชิกของชุมชน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลและเข้าใจกระบวนการ CBM อันจะนำไปสู่การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ (๓) นักวิจัย ทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลของธุรกิจ ข้อมูลของชุมชนและประมวลผล

นอกจากนี้ยังพบว่า CBM เป็นเพียงกระบวนการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนโดยใช้ความต้องการของธุรกิจเป็นตัวตั้ง ซึ่งอาจทำให้กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยการผลิตและผลกำไรของธุรกิจ เป็นสำคัญ ไม่มีการผสมผสานระหว่างความต้องการของชุมชนและธุรกิจอย่างแท้จริง จุดอ่อนของโมเดลนี้ คือ การเอาความสนใจของธุรกิจเป็นตัวตั้ง หากดำเนินการแล้วไม่ได้ตามเป้าหมาย ภาคธุรกิจก็จะทิ้งชุมชนนี้ไป ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง นอกจากนี้ยังพบว่า แนวโน้มของการพัฒนาในระดับสากล เริ่มเห็นชัดขึ้นว่า ถ้าพึงภาครัฐที่เข้าไปทำงานกับชุมชนนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจได้เข้าไปมีบทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนด้วย เช่น

United Nations Global Compact เป็นเวทีในการระดมความร่วมมือจากภาคเอกชนที่ใหญ่ที่สุดในโลกโดยมีบริษัทเอกชนกว่า ๘,๐๐๐ บริษัท จาก ๑๓๕ ประเทศ ได้ลงนามสนับสนุนให้ผดุงไว้ซึ่งหลักสิทธิมนุษยชน แรงงาน สิ่งแวดล้อมและการต่อสู้กับคอร์รัปชัน บทบาทของภาคเอกชนไม่ใช่เพียงเป็นแหล่งสนับสนุนทุน แต่เป็นผู้เล่น (actor) ที่สำคัญในการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดแรงจูงใจต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งมีการปฏิบัติการและผลกระทบที่สอดคล้องกับค่านิยมขององค์การสหประชาชาติในการต่อสู้กับความยากจน ได้มีการนำเสนอในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ซึ่งภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

อีกทั้ง United Nations Global Compact ได้ร่วมมือกับ United Nations Industrial Development Organization (UNIDO) ร่วมกันตีพิมพ์เอกสารชื่อว่า “Series of Dialogues on Means of Implementation of the Post-2015 Development Agenda, Engaging with the Private Sector in the Post – 2015 Agenda” โดยในเอกสารนี้ได้นำเสนอ Post – 2015 Business Engagement Architecture ซึ่งเป็นการสรุปผลจากการหารือหลายเวทีโดยมีหลายประเด็นที่น่าสนใจ เช่น ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของภาคเอกชนในการร่วมพัฒนาที่ยั่งยืนไม่เฉพาะต่อการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ แต่ยังมีส่วนสำคัญให้เกิดการขยายผลการพัฒนาธุรกิจที่ยั่งยืน (Corporate Sustainability) ในกลุ่มอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องด้วย หน่วยงานรัฐจึงจำเป็นต้องพัฒนากรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนและกลไกการพัฒนาความร่วมมือที่ชัดเจนในการสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วม การจัดหากองทุนสนับสนุนที่จะให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมได้นำไปใช้ในการพัฒนา ศักยภาพและพัฒนาธุรกิจและสร้างเวทีให้ผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเน้นการสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

ในขณะที่องค์การอาหารและเกษตร (FAO) ในเอกสารชื่อว่า “FAO Strategy for partnerships with the private sector” ที่เผยแพร่ในปี ๒๕๕๖ เน้นว่าการต่อสู้กับความอดอยากทั่วโลกจะสำเร็จได้ด้วยวิธีเดียว คือ ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคที่ไม่ใช่รัฐ โดยเฉพาะภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญมากในการร่วมเปลี่ยนแปลงการผลิตในภาคเกษตรสู่ความมั่นคงทางอาหารในอนาคต ตลอดจนการจ้างงานที่จะช่วยลดสถานะความหิวโหย จะทำอย่างนั้นได้ต้องทำงานร่วมกับผู้ผลิตรายย่อยในชุมชน ช่วยเขาปรับปรุงการผลิตและเพิ่มผลผลิตและเชื่อมต่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานและตลาด ในชนบทนั้นตลาดส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนา และอยู่ในสภาพอ่อนแอ ภาคเอกชนสามารถร่วมพัฒนาให้เกิดการสร้างรายได้ให้ครัวเรือนได้ด้วยการจัดการการผลิตในการบริโภคในครัวเรือนและค้าขายส่วนที่มีเหลือ ตลอดจนสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ และนำไปสู่การปฏิบัติและการถ่ายทอดสู่ชุมชน ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการรายย่อย

สำหรับกลุ่มธุรกิจทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ข้อมูล และนวัตกรรมที่เป็นวิทยาศาสตร์สู่ชุมชนได้ การทำงานร่วมกับภาคเอกชนไม่ใช่การรับเงินสนับสนุนเพียงอย่างเดียว แต่ชุมชนยังสามารถเรียนรู้ถึงพลังการขับเคลื่อนและความสามารถในการประกอบการของภาคธุรกิจด้วยรูปแบบความร่วมมือระหว่าง FAO และภาคเอกชนมีอยู่สามรูปแบบ คือ (๑) การลงนามในบันทึกความเข้าใจ (Memoranda of Understanding – MOU) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องหลักการความร่วมมือโดยไม่มีการลงรายละเอียดด้านการสนับสนุนด้านการเงิน (๒) การเป็นภาคีร่วมพัฒนา (Partnership Agreements) ซึ่งมีการออกแบบรายละเอียดความร่วมมือตลอดจนเรื่องการสนับสนุนทางการเงินไว้อย่างชัดเจน และ (๓) การแลกเปลี่ยนหนังสือ (Exchange of Letters) เป็นการออกหนังสือถึงกันและกันเพื่อขอความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน โดยกระบวนการในการทำงานจะคล้ายกับ MOU

จะเห็นได้ว่า ทั้งแนวทางของ United Nations Global Compact และ FAO มีรูปแบบร่วมกัน คือ เป็นความสมัครใจของภาคเอกชนในการร่วมพัฒนาชุมชนโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง) เน้นแผนที่เกิดจากความต้องการของภาคธุรกิจ (Business oriented activities) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่สามารถทำได้ การเกิดขึ้นของแนวคิดการจับคู่ระหว่างธุรกิจและชุมชน (Community Business Matching) ก็เกิดขึ้นมาบนหลักการเดียวกันคือใช้แผนธุรกิจเป็นตัวตั้งและให้ธุรกิจไปจับคู่กับชุมชนที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของภาคธุรกิจได้

๔.๔ กรณีตัวอย่างในประเทศไทย

การขับเคลื่อนแนวคิดสัมมาชีพชุมชน ถูกนำสู่การปฏิบัติผ่าน โครงการ “๑ ตำบลสัมมาชีพ ๑ บริษัท CSR” เป็นการต่อยอดงานพัฒนาเดิมหรือศักยภาพของชุมชนให้เกิดรูปธรรม และพร้อมที่จะขยายสู่ “สัมมาชีพเต็มพื้นที่” คือ ชุมชนมีรายได้มากกว่ารายจ่าย ลดการเบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม โดยให้ภาคธุรกิจเข้าไปสนับสนุนชุมชนในเรื่องที่ชุมชนยังขาดอยู่ เช่น ด้านการตลาด การบริหารจัดการ เป็นต้น โดยมีพื้นที่นำร่อง ๕ ตำบล ได้แก่ (๑) ตำบลโพหนอง จังหวัดชัยภูมิ (๒) ตำบลเขาด่าน จังหวัดสุราษฎร์ธานี (๓) ตำบลบางสน จังหวัดชุมพร (๔) ตำบลบัวใหญ่ จังหวัดน่าน และ (๕) ตำบลแจรงาม จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ โดยมีภาคธุรกิจที่สนใจและเข้าร่วม ๓ บริษัท ได้แก่ (๑) บริษัท ไทยเบเวอเรจ จำกัด (มหาชน) (๒) บริษัท ไทยยูเนี่ยน โฟรเซ่น โปรดักส์ จำกัด (มหาชน) (TUF) และ (๓) บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด โดยมีมูลนิธิสัมมาชีพทำหน้าที่ในการจับคู่ (Matching) หรือเป็นพอสื่อแม่ชีระหว่างบริษัทดังกล่าวกับพื้นที่ที่มีความพร้อม ประกอบด้วย (๑) ผู้นำร่วมมือกันได้ดี (จุดพลังในการขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่น) (๒) มีแผนชุมชน/แผนแม่บทชุมชน (๓) มีความสัมพันธ์ของคนในชุมชน (หัวบ้าน-ท้ายบ้านถึงกัน) และ (๔) ภาคธุรกิจที่มี

ความสามารถในการผลิตและการตลาดที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งในเอกสารรายงานฉบับนี้ จะได้นำเสนอบทเรียนการดำเนินงานใน ๒ พื้นที่ คือ

พื้นที่ที่ ๑ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอนำน้อย จังหวัดน่าน

พื้นที่ของตำบลบัวใหญ่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เคยเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้อันเป็นกำเนิดของสายน้ำ การเข้ามาของเกษตรกรรมเชิงเดี่ยว โดยส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกข้าวโพดเพื่อขาย ไม่เพียงทำลายวิถีและภูมิปัญญาเกษตรแบบดั้งเดิมเท่านั้น แต่ยังทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทำลายเกษตรกรด้วยสารเคมี เป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดหนี้สินที่พอกพูนเพิ่มขึ้น

องค์กรชุมชนในตำบลบัวใหญ่เห็นความสำคัญของการใช้ข้อมูลเพื่อการพัฒนาจากการเก็บข้อมูลทำแผนชุมชนในปี ๒๕๔๒ เป็นต้นมา สภาองค์กรชุมชนตำบลบัวใหญ่ ได้นำข้อมูลที่วิเคราะห์ภายใต้ทุนเดิมที่มีอยู่และปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน นำมาสู่การจัดทำแผนชุมชน ต่อมาในปี ๒๕๔๙ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ได้สนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินในชนบท (บ้านมั่นคงชนบท) จึงได้ทำการสำรวจข้อมูลการถือครองที่ดิน และการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ทำให้คนบัวใหญ่เห็นปัญหาของตนเองชัดเจนยิ่งขึ้น คือ การปลูกพืชเชิงเดี่ยวอย่างข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เต็มพื้นที่เป็นที่มาของหนี้สินและความยากจนของคนในชุมชน

กระทั่งปี ๒๕๕๖ มูลนิธิสมาชิพได้เข้ามาประสานงานกับ พอช. เพื่อสนับสนุนให้เกิดรูปธรรมของกิจกรรมที่ยั่งยืน ร่วมกับบริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) ภายใต้หลักคิด “๑ ตำบลสมาชิพ ๑ บริษัท CSR” ที่สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในตำบล การทำ “๑ ไร่เกษตรอินทรีย์” จึงเกิดขึ้น เป็นการต่อยอดจากงานพัฒนาเดิมให้เห็นเป็นรูปธรรม

รูปแบบ “๑ ไร่เกษตรอินทรีย์” ที่ตำบลบัวใหญ่ และอีกหลาย ๆ ตำบล ซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กรพัฒนา ราชการ และภาคธุรกิจจิตอาสา นับเป็นมิติใหม่ของการพัฒนาที่ทุกภาคส่วนนำเอาความรู้ ประสบการณ์และทรัพยากรที่มีอยู่มารวมกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน นั่นคือ ต้องการเห็นสังคมอยู่ได้ โดยไม่ต้องเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ทั้งตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

ณ วันนี้อย่างน้อย ๒ ปีที่นักธุรกิจจิตอาสาไปร่วมเรียนรู้กับชุมชน “บัวใหญ่” โดยใช้ความต้องการของคนบัวใหญ่เป็นตัวตั้ง (Area based Collaborative Development) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างภาคธุรกิจกับชุมชนผ่านการปฏิบัติ (Active learning through Action) เพื่อใช้ศักยภาพที่มีของธุรกิจ คือความสามารถในการประกอบการและการตลาดของบริษัทไทยเบฟเวอเรจ ร่วมกับทุนและศักยภาพที่มีอยู่ของชุมชนคือ ความรู้ในการทำการเกษตร ความสัมพันธ์ที่ถึงกันทั้งตำบล และการมีแผนชุมชนทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ ทำให้ภาคีหลายภาคส่วนที่ไม่ได้เข้ามาตั้งแต่เริ่มต้น เริ่มมองเห็นความสำเร็จก้าวแรก ๆ จึงยินดีเข้าร่วมอย่างเข้มแข็ง ทั้งนายอำเภอนำน้อย เกษตรอำเภอ นายก อบต. พัฒนาชุมชน และหอการค้าจังหวัดน่าน เป็นต้น ระหว่างนี้สิ่งที่ชาวบ้านต้องการคือระบบจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้แผนเกษตรอินทรีย์ครัวเรือนละ ๑ ไร่ ไปถึงฝั่งฝัน และการพัฒนาการจัดการตลาดสินค้าอินทรีย์เพื่อป้อนให้กับโรงพยาบาลน่าน้อยอย่างเพียงพอกับความต้องการและความสามารถในการผลิตของชุมชนบัวใหญ่นั่นเอง

ชาวบ้านได้เห็นรูปธรรมของการทำเกษตรผสมผสาน จากเดิมที่คิดว่าเป็นไปไม่ได้ แต่พอเห็นเพื่อนปลูกและขายได้ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ลงบุญ จากแค่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมในโครงการนำร่องวันนี้กลายเป็นครูที่คอยถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่องการทำตะบันน้ำ ส่วนคุณธารทิพย์ตัวแทนของบริษัทไทยเบฟ

ได้เห็นสิ่งที่ไม่คาดคิดมาก่อน ทำให้คิดต่อยอดว่าจะหา Change agent มาช่วยกันเติมเต็มความรู้ เพราะวันนี้สิ่งที่ชาวบ้านต้องการมากกว่างบประมาณ คือ องค์ความรู้ที่ช่วยทำให้แผนชุมชนเป็นจริงในระยะเวลาอันใกล้

พื้นที่ที่ ๒ ตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร

ตำบลบางสน แบ่งการปกครองเป็น ๘ หมู่บ้าน คือ บ้านหน้าทับ บ้านดอนตะเคียน บ้านเกาะเสม็ด บ้านบางเสียบ ห้วยนอน บ้านคอกม้า บ้านบางสน (ตัวเมืองปะทิว) และบ้านแหลมยาง มีประชากรประมาณ ๓,๑๓๗ คน แยกเป็นชาย ๑,๖๑๕ คน หญิง ๑,๕๒๒ คน ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไป มีลักษณะแบบลูกคลื่นลอนลาด มีภูเขาน้อยใหญ่ทางทิศตะวันตกและทางทิศใต้ (ส่วนใหญ่เป็นภูเขาหิน) และถ้ำสวยงาม ๑ แห่ง คือ ถ้ำนางทอง และชุมชนกำลังพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ส่วนทางทิศเหนือเป็นที่ราบ และทิศตะวันออกจะเป็นที่ราบติดชายฝั่งทะเล มีชายหาดและอ่าวที่สวยงาม เช่น อ่าวหน้าทับ อ่าวบางสน เป็นต้น โดยมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ๒ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๘ ส่วนหมู่ที่ ๒ เป็นพื้นที่ที่มีลำคลอง เรียกว่า คลองบางสน - หาชั้น มีพื้นที่เชื่อมต่อกับชายฝั่งทะเลปากคลองบางสนของหมู่ที่ ๑ สภาพพื้นที่ด้านในทางฝั่งทิศตะวันออก และลำคลองยังเป็นแหล่งหลบภัยให้กับเรือประมง และมีพื้นที่ป่าชายเลนทั้ง ๒ ริมฝั่งคลอง ทำให้ชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวประกอบอาชีพได้ทั้งสองอย่าง คือ อาชีพประมงชายฝั่ง และอาชีพเกษตรกรรม รายได้จากการประกอบอาชีพประมงเฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณปีละ ๑๕๐,๐๐๐ - ๒๕๐,๐๐๐ บาท จากการทำการเกษตรกรรม ประมาณปีละ ๑๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท และจากการค้าขายแบบธุรกิจชุมชน ประมาณปีละ ๑๒๐,๐๐๐ - ๒๐๐,๐๐๐ บาท

อ่าวทะเลปะทิว ประกอบไปด้วย ๔ ตำบล ได้แก่ ตำบลปากคลอง ตำบลชุมโค ตำบลบางสน และตำบลสะพลี โดยมีความยาวของแนวชายฝั่งประมาณ ๖๒ กิโลเมตร มีระบบนิเวศป่าชายเลนที่สำคัญในพื้นที่ ตำบลปากคลองและปากคลองบางสน ตำบลบางสน ระบบนิเวศเกาะต่าง ๆ อีกทั้งยังมีแนวกำแพงหินธรรมชาติที่เป็นทั้งแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งหากิน วางไข่ ของสัตว์ทะเล และระบบนิเวศชายฝั่งทะเลที่มีความหลากหลาย ระบบ อีกทั้งชายฝั่งทะเลปะทิวยังมีชุมชนที่เห็นความสำคัญของพื้นที่ได้รวมกลุ่มกันในการปกป้อง รักษา ดูแล เฝ้าระวังทรัพยากรทางทะเลอย่างสม่ำเสมอ ตัวบ่งชี้ถึงความสำคัญของชายฝั่งทะเลปะทิว คือ ความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของหอยมือเสือ ซึ่งสัตว์ทะเลชนิดนี้ชอบอาศัยอยู่ในแหล่งน้ำที่มีความบริสุทธิ์และความอุดมสมบูรณ์ของทะเลเท่านั้นถึงจะมีสัตว์น้ำชนิดนี้ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ชนิดนี้ชุมชนชายฝั่งตำบลชุมโค ได้จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์หอยมือเสือ เพื่อเฝ้าระวัง อนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรหอยมือเสือให้อยู่คู่กับอ่าวทะเลปะทิว สัตว์น้ำชนิดอื่น ๆ ที่สามารถบ่งชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของชายฝั่งทะเลอ่าวปะทิว ได้แก่ ปลาโลมา ปลาฉลามวาฬ ปลาฉลาม เต่าทะเลและพะยูน อีกทั้งการที่ชุมชนชาวประมงในพื้นที่สามารถที่จะจับสัตว์น้ำได้เยอะอย่างต่อเนื่องของสัตว์น้ำเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็น ปูม้า ปลาหู ปลาตะกรุดสีกุน ปลาอินทรี ปลาสาก ปลาทราย ปลาโฉมงาม ปลาเก๋า เป็นต้น

ในช่วงครึ่งปีหลังของปี ๒๕๕๖ โครงการวิจัยยั่งยืนของชุมชนชายฝั่งตำบลบางสน และโครงการทียูเอฟ ชายด์ แคร้ เซนเตอร์ จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการลงทุนเพื่อชุมชนตามแผนกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนของบริษัท ไทยยูเนี่ยน โพรเซส โปรดัคส์ จำกัด (มหาชน) ทางบริษัทจึงได้ทำงานร่วมกับมูลนิธิสัมมาชีพในการสร้างสัมมาชีพชุมชน เพื่อเป็นการตอบโจทย์ด้านความยั่งยืนที่เป็นความท้าทายสองประการหลักที่บริษัททียูเอฟเผชิญอยู่ คือ การประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ยั่งยืน และจริยธรรมต่อแรงงาน ด้วยงบลงทุนเบื้องต้นกว่า ๓.๑ ล้านบาท ด้วยประสบการณ์ที่มีมาอย่างยาวนานในฐานะหนึ่งผู้ผลิตอาหารชั้นนำของโลก และตระหนักดีว่าความยั่งยืนทางธุรกิจของบริษัท การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีความเกี่ยวข้องกันอย่าง ไม่อาจแยกได้ โดยให้นิยามความยั่งยืนของบริษัท หมายถึง ศักยภาพทางธุรกิจในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม

และปกป้องทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว ซึ่งบริษัทใช้เป็นกรอบความคิดที่ทำให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ และเส้นทางเดินไปสู่อนาคต

ด้วยความคิดในการทำงานร่วมกับชุมชนชายฝั่งที่เป็นผู้ใช้ประโยชน์ร่วมจากทรัพยากร ทางทะเล ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่หล่อเลี้ยงมนุษยชาติ และเป็นแหล่งวัตถุดิบหลักของทียูเอฟ โครงการพัฒนา วิธีที่ยั่งยืน จึงเกิดขึ้นภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้คนในชุมชนในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ วางแผนและออกแบบเส้นทางสู่ความยั่งยืน และภายใต้บริบทความยั่งยืนที่ประกอบด้วยเศรษฐกิจชุมชน ทรัพยากรท้องถิ่น และวิถีชนบท ผลการดำเนินการปีที่ผ่านมาเป็นที่น่าพอใจ เกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพราะผู้รับผิดชอบโครงการของทียูเอฟ มีความแตกฉานทั้งแนวทางและวิถีปฏิบัติ และภาคชุมชนที่สามารถใช้จุดแข็งของภาคธุรกิจและภาคส่วนต่าง ๆ มาเติมเต็มแผนและแนวทางที่ยั่งยืนของชุมชนได้อย่างดีเกินคาด

ต่อมาเมื่อปี ๒๕๕๗ ได้มีกลุ่มนักธุรกิจจิตอาสา ได้รับทราบความต้องการของชาวบ้านตำบลบางสน ในการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยเฉพาะปลานชนิดต่าง ๆ ให้กลับคืนมาอย่างอ่าวบางสน รวมถึงเต่าทะเล ซึ่งเคยมาวางไข่ที่เกาะไข่ แต่ปัจจุบันลดน้อยลงมาก จึงได้เกิดเวทีพูดคุยร่วมกันระหว่างกลุ่มแกนนำชาวบ้าน กลุ่มนักธุรกิจจิตอาสา จาก (๑) สำนักงานพัฒนาสหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์กรมสรรพาวุธทหารเรือ จำกัด (๒) มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี (๓) มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร และ (๔) บริษัท แบล็คแคนยอน (ประเทศไทย) จำกัด จึงได้เกิด “โครงการมีจฉาสตรี” ขึ้น เพื่อสร้างปะการัง ให้เป็นที่พักพิงของสัตว์น้ำวัยอ่อน และการฟื้นฟูปะการังใต้น้ำ เพื่อให้อ่าวบางสน กลายเป็นจุดท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนตามที่ชุมชนได้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาที่ยั่งยืน บนฐานเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๕ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ว่า “บางสน น่าอยู่ : ด้วยพลังปัญญา พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พื้นฐานทรัพยากรที่ยั่งยืน ให้มวลประชาอยู่เย็นเป็นสุข” ซึ่งจากการวิเคราะห์ ศักยภาพชุมชนร่วมกันพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นสิ่งที่น่าจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้ เพราะตรงกับความต้องการของหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สิ่งที่เกิดขึ้น คือ การขยายกลุ่มและการทำงานด้านการท่องเที่ยวจนกลายเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน จากเดิมกระจายตัวของใครของมัน เกิดเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน มีการประสานการทำงานทั้งกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มโฮมสเตย์ เครือข่ายเด็กและเยาวชน เครือข่ายประมงชายฝั่ง ที่จะร่วมกันสร้างเศรษฐกิจของชุมชนร่วมกัน สิ่งที่ชุมชนขาดได้รับการเติมเต็มจากภายนอก เช่น การสร้างอาชีพ การพัฒนากลุ่มดำน้ำ เพื่อพานักท่องเที่ยวดำน้ำไปยังเกาะไข่ โดยกลุ่มเด็กและเยาวชน การแปรรูปสินค้าพื้นบ้านของกลุ่มสตรี เพื่อจำหน่ายและเป็นอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาพักโฮมสเตย์ การฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวทำให้เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ด้วยศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ที่ดูเหยี่ยวอพยพ ที่เขาดินสอ ถ้ำนางทอง หาดทรายที่อ่าวบางสนซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่บริสุทธิ์ ประกอบกับอยู่ใกล้สนามบินชุมพร ทำให้ทุกฝ่ายเห็นโอกาสร่วมกันในการสร้างเศรษฐกิจชุมชนร่วมกัน

๔.๕ แนวคิดพื้นฐานในการออกแบบระบบสัมมาชีพชุมชน

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งเรื่อง ความหมาย ความสำคัญ แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้อง กระบวนการขับเคลื่อนที่ผ่านมา รวมทั้งบทเรียนในพื้นที่ตัวอย่าง จึงสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดสำคัญ ในการพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชน รวม ๕ ฐานคิด คือ

ฐานคิดที่ ๑ การพัฒนาร่วมกันโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Based Collaborative Development) มุ่งเน้นให้เกิดการร่วมกลุ่มกันของคน องค์กร เครือข่ายที่มีเป้าหมายในการหนุนเสริมการทำงาน ของชุมชน โดยยึดทุนและการตัดสินใจในพื้นที่เป็นหลัก

ฐานคิดที่ ๒ ประกอบธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ที่หมายถึงการดำเนินธุรกิจที่มีได้แสวงกำไรเพียงอย่างเดียว แต่มีความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (CSR) คือ การทำให้ธุรกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Economic-Social-Environment : ESE) มีสมดุล อยู่รวมกันได้ อย่างยั่งยืน มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ในการบริหารกิจการให้มีผลกำไร เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน รวมถึงสามารถขยายกิจการให้เจริญเติบโตในสังคมและชุมชนที่ธุรกิจดำเนินอยู่ในระยะยาว มุ่งไปสู่ “ความยั่งยืน ในการประกอบธุรกิจสู่ความยั่งยืนของการพัฒนา” (Sustainable Business in Sustainable Development) ในที่สุด

ฐานคิดที่ ๓ ร่วมทำงานแบบภาคียุทธศาสตร์ (Strategic Partner) ที่มีการทำงานบนหลักการ “ความร่วมมือ” ของกลุ่มที่มีใจและให้การสนับสนุน เป็นกลุ่มที่มีส่วนช่วยคิด ช่วยฝัน ร่วมกันวางยุทธศาสตร์ การทำงาน เป็นคน กลุ่มคนหรือองค์กรที่อยากมีฝันหรือวิสัยทัศน์เดียวกัน เป็นภาคีที่มีใจและให้การสนับสนุน งบประมาณ แนวคิด นโยบายหรือเป็นที่ปรึกษาในบางครั้ง คอยช่วยเหลืออยู่ห่าง ๆ เป็นภาคีที่ช่วยคิด ช่วยฝัน ร่วมกันวางกลยุทธ์ เพื่อที่จะส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนเป้าหมายให้บรรลุพันธกิจ หรือวิสัยทัศน์

ฐานคิดที่ ๔ การใช้กระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive learning through action) มุ่งเน้นการพัฒนาที่ใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในชุมชน มีการถอดบทเรียนและ ยกกระดับผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ฐานคิดที่ ๕ มุ่งเน้นสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มีคุณภาพทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน มีการพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างมีคุณภาพและแข่งขันได้โดยคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่สามารถสงวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยาวนาน ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ส่งผลเสียต่อความต้องการของคนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

๔.๖ กรอบแนวคิดระบบสัมมาชีพ

จากฐานคิดพื้นฐานในการออกแบบระบบสัมมาชีพชุมชนทั้ง ๕ ฐานคิดข้างต้น จะเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องมียกลไกหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการสานพลัง (Synergy) องค์กรภาคีต่าง ๆ ให้เข้ามาทำงาน ร่วมกันแบบภาคียุทธศาสตร์ (Strategic Partner) โดยเฉพาะกับองค์กรภาคีธุรกิจ ที่ปัจจุบันมีการดำเนินการ บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) เข้ามาทำงานร่วมกัน โดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Based Collaborative Development) และใช้กระบวนการการเรียนรู้ร่วมกัน ในการปฏิบัติ (Interactive learning through action) เป็นเครื่องมือ ซึ่งกระบวนการพัฒนาตามแนวทางนี้ จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีคุณภาพทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน อันเป็นภาพที่พึงประสงค์ของทุกฝ่าย ในที่สุดสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ ๓

กรอบแนวคิดระบบสัมมาชีพชุมชน

แผนภาพที่ ๓ แสดงกรอบแนวคิดระบบสัมมาชีพชุมชน

๔.๗ เหตุผลความจำเป็นในการมีกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน

จากการทบทวนข้อมูลและวรรณกรรมมาข้างต้น สามารถสรุปเหตุผลความจำเป็นในการมีสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน ได้รวม ๔ ประการคือ

(๑) เป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่ายว่า ชุมชนเป็นฐานการผลิตภาคครัวเรือนที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการทางเศรษฐกิจภาคการเกษตร วิสาหกิจชุมชน และภาคบริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนมาช้านานในรูปแบบของการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประกอบสัมมาชีพ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากชุมชนมีความพร้อมมูล ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและชุมชนให้สามารถจัดการตนเองภายในชุมชนได้อย่างสมดุลและยั่งยืน แต่เนื่องจากปัจจุบันเกิดความเหลื่อมล้ำในทางเศรษฐกิจและสังคม จึงทำให้ประชาชนที่ประกอบสัมมาชีพในชุมชนพึ่งพิงระบบเศรษฐกิจจากภาคแรงงานและภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก เนื่องจากขาดการส่งเสริม สนับสนุนและให้การช่วยเหลือในด้านประกอบอาชีพที่เป็นระบบ จึงเป็นเหตุให้เกิดการย้ายถิ่นฐาน เพื่อมาประกอบอาชีพในเมืองหลวง จนสุ่มเสี่ยงกับสภาพการณ์ล้มสลายของชุมชนและระบบเศรษฐกิจของชุมชน ดังนั้น จึงถือเป็นการกิจเร่งด่วนที่จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนโดยเฉพาะมิติด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้ชุมชนสามารถเป็นฐานในการสร้างอาชีพและรายได้เลี้ยงดูประชาชนในชุมชนบนแนวทางสัมมาชีพ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับแนวคิดในร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ (๑) ที่ให้มีการปฏิรูปด้านสังคมประการหนึ่ง โดยให้มีการ “ปฏิรูปกฎหมาย กฎ และกติกาต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีสิทธิที่จะดูแลและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและทุนชุมชนต่าง ๆ จัดทำบริการสาธารณะและจัดสวัสดิการให้แก่คนในชุมชน โดยประสานความร่วมมือกับองค์กรบริหารท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และองค์กรเอกชน”

(๒) ในการพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชน จำเป็นที่จะต้องมีกลไกหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการสานพลัง (Synergy) องค์กรภาคีต่าง ๆ ให้เข้ามาทำงานร่วมกันแบบภาคียุทธศาสตร์ (Strategic Partner) โดยเฉพาะกับ องค์กรภาคธุรกิจ ที่ปัจจุบันมีการดำเนินการบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) เข้ามาทำงานร่วมกันโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Based Collaborative Development) และใช้กระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive learning through action) เป็นเครื่องมือ ซึ่งกระบวนการพัฒนาตามแนวทางนี้จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นการพัฒนา ที่มีคุณภาพทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน อันเป็นภาพ ที่พึงประสงค์ของทุกฝ่ายนั้น กลไกดังกล่าวนี้ในปัจจุบันยังไม่มีองค์กรรัฐใดที่ทำหน้าที่ดังกล่าว จึงเห็นสมควร จัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน (องค์การมหาชน) ให้เป็นกลไกที่ทำหน้าที่ดังกล่าว

(๓) หากวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน ตามเหตุผลข้อ (๒) จะเห็นว่า เป็นกลไกที่จะต้องใช้บุคลากรในการทำงานที่มีความสามารถที่หลากหลาย (Multi Skills) เพราะมีบทบาทหน้าที่ ที่หลากหลาย (Multi Tasks) โดยเฉพาะความสามารถในการเชื่อมโยงกับองค์กรภาคธุรกิจทุกระดับให้เข้า มาร่วมเป็นองค์กรภาคียุทธศาสตร์เพื่อร่วมมือกันลงไปหนุนเสริมการทำงานในชุมชน จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่ง ที่จำเป็นต้องมีกลไกนี้เป็นกลไกในการทำงาน

(๔) อย่างไรก็ตาม การทำงานในลักษณะนี้ มิใช่เป็นการทำงานที่ต้องไปเริ่มใหม่ แต่สามารถ ดำเนินการในลักษณะการต่อยอดฐานทุนที่องค์กรอื่น ๆ ทำงานอยู่เดิมแล้ว อาทิ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ของกรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น โดยกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน (องค์การมหาชน) จะต่อยอดโดยการทำหน้าที่สานพลังองค์กรภาคธุรกิจ ที่มีความประสงค์ในการหนุนเสริมชุมชนดังกล่าวให้ลงไปทำงานด้วยกัน เป็นต้น

๕. ข้อเสนอปฏิรูปและแนวทางดำเนินการ

๕.๑ ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูป

(๑) เสนอให้มีการพัฒนาระบบสัมมาชีพชุมชนโดยเร็ว เพื่อขยายและพัฒนาชุมชนอันเป็นฐานราก ของประเทศให้เป็นชุมชนที่มีการประกอบอาชีพโดยชอบ ซึ่งมีรายได้มากกว่ารายจ่าย โดยลดการเบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีของชุมชนเพื่อความมุ่งหมายในการสร้างระบบเศรษฐกิจ ชุมชน

(๒) สมควรให้มีการจัดตั้งกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน โดยกลไกนี้จะทำงานภายใต้ระบบ สัมมาชีพชุมชนที่ยึดฐานคิด ๕ ประการ คือ (๑) การทำหน้าที่ในการสานพลัง (Synergy) องค์กรภาคีต่าง ๆ ให้เข้ามาทำงานร่วมกันแบบภาคียุทธศาสตร์ (Strategic Partner) โดยเฉพาะกับองค์กรภาคธุรกิจ (๒) การดำเนินการ บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) (๓) ทำงานร่วมกัน โดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Bases Collaborative Development) (๔) ใช้กระบวนการการเรียนรู้ร่วมกัน ในการปฏิบัติ (Interactive learning through action) เป็นเครื่องมือ และ (๕) ยึดการพัฒนาตามแนวทาง ที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นกรอบในการทำงาน

(๓) ตัดสินใจจัดตั้งกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชนด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่เหมาะสม อาทิ (๑) การจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน โดยการออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งโดยใช้ฐานอำนาจตามพระราชบัญญัติ องค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ (๒) การจัดตั้งเป็นสำนักส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน ขึ้นภายในสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

(องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓ (๓) ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การขึ้นโดยเฉพาะ (๔) ดำเนินการโดยวิธีการอื่น ๆ เช่น (ก) การจัดตั้งเป็น “กองทุนส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน” โดยมีรายได้จากทุนประเดิมจากงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล และมีรายได้หลักจากเงินบริจาคขององค์กรภาคธุรกิจเพื่อสังคม เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรสัมมาชีพชุมชนตลอดจนประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรธุรกิจเพื่อส่งเสริมการประกอบสัมมาชีพชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (ข) การจัดทำเป็น โครงการพิเศษ (Special Program) โดยมอบหมายให้กลไกรัฐที่มีอยู่เดิม เช่น สำนักนายกรัฐมนตรี หรือ กระทรวงมหาดไทย จัดตั้ง Special Unit เพื่อเป็นผู้รับผิดชอบโครงการดังกล่าว (ค) เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาเห็นชอบและมีมติให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน เพื่อให้เกิด กลไก “คณะกรรมการส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน” มีองค์ประกอบจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชน ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรสัมมาชีพชุมชนตลอดจน ประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐและองค์กรธุรกิจเพื่อส่งเสริมการประกอบ สัมมาชีพชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (ง) สนับสนุนให้องค์กรภาคเอกชน มูลนิธิ หรือองค์กรสาธารณะ ประโยชน์ไปดำเนินการเพื่อให้เกิดระบบสัมมาชีพชุมชน

หมายเหตุ : ในรายงานฉบับนี้ ได้ทำการยกเว้นพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพ ชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ตามฐานอำนาจจากพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาเป็น ตัวอย่างไว้ด้วยแล้ว ซึ่งมีรายละเอียดตามเอกสาร ผผนวก ก.

๕.๒ แนวทางการดำเนินการ

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามผลการศึกษาข้างต้น จึงเห็นสมควรดำเนินการตามแผนการทำงาน ที่สำคัญ ดังนี้

ที่	กิจกรรมที่ควรดำเนินการ	ระยะเวลา
๑	ตั้งกลไกศึกษาแบบมีส่วนร่วมระบบสัมมาชีพชุมชนและพิจารณาตัดสินใจ กำหนดรูปแบบกลไกโดยใช้ฐานคิดจากรายงานฉบับนี้ เพื่อจัดกลไก ดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้เกิดระบบสัมมาชีพชุมชน	ภายในตุลาคม ๒๕๕๘
๒	สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น จัดเวทีรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย ทุกภาคส่วน	ภายในธันวาคม ๒๕๕๘
๓	จัดตั้งกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชนให้แล้วเสร็จ สามารถดำเนินงานได้	ภายในมิถุนายน ๒๕๕๙
๔	การประสานงานกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกับองค์กรภาคธุรกิจ เพื่อจัดทำ ยุทธศาสตร์ แผนการทำงานร่วมกัน	ภายในมิถุนายน ๒๕๕๙
๕	ประเมินผลยุทธศาสตร์และแผนการทำงาน	ทุกปี
๖	ประเมินความคุ้มค่าของการจัดตั้งกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน เพื่อตัดสินใจ ที่จะดำเนินการต่อไป หรือยุบ	ภายใน ๕ ปี หลังจากมี กลไกส่งเสริมสัมมาชีพ ชุมชนดำเนินการ

๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ

๖.๑ ชุมชนมีช่องทางในการเชื่อมโยงกับหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายในการพัฒนาสัมมาชีพชุมชนที่มีความคล่องตัว ทำงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างทันท่วงที

๖.๒ เกิดนวัตกรรมการผลิตเพื่อการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยไม่ทำลายทุนของชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืน และจะส่งผลต่อสังคม ประเทศในวงกว้างในที่สุด

๖.๓ สังคมเกิดสันติสุข ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชน คนในชุมชนคืนกลับสู่บ้านเกิดเมืองนอน เพราะมีช่องทางประกอบอาชีพ ครอบคลุมไม่ต้องแยกกันอยู่ ชุมชนเกิดความรักสามัคคี และนำไปสู่ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง และยั่งยืนในที่สุด

๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์

๗.๑ มีกลไกส่งเสริมสัมมาชีพชุมชนผลักดันให้เกิดระบบสัมมาชีพชุมชน เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงสนับสนุนส่งเสริม ให้ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานล่าง และให้มีการประสานงานและบูรณาการพลังของภาคธุรกิจและชุมชน อย่างมีเป้าหมายร่วมกันโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้ง

๗.๒ เกิดการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดสัมมาชีพชุมชน อย่างน้อยปีละ ๑๐๐ ชุมชน และสามารถใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้เพื่อให้เกิดการขยายตัวไปยังชุมชนอื่นอีกอย่างมากมาย

บรรณานุกรม

FAO Strategy for partnerships with the private sector (FAO, 2013)

Sustainable Rural Development, Using the Community Business Matching Process,
Linda J. COX, et al, (2011)

<http://www.aecnews.co.th/buddhism/read/161>

http://www.isranews.org/thaireform/thaireform-slide/item/34285-20_342851.html

<http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=958000007345>

<http://th.wikipedia.org/wiki>

<http://www.villagefund.or.th>

<http://www.womenfund.in.th>

Series of Dialogues on Means of Implementation of the Post-2015 Development

Agenda, Engaging with the Private Sector in the Post-2015 Agenda, United Nations

Global impact and United Nations Industrial Development (UNIDO), 2015

ข่าวเอซีนิวส์, บทความเรื่อง สัมมาอาชีพ เลี้ยงชีพโดยชอบธรรม, ทางวิกิพีเดีย

ทาง <http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/index2.htm>

คณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส,

รายงานข้อเสนอการปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (ระยะที่ ๑ ระดับหลักการและ
สาระสำคัญ), ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ, ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, (เอกสารอัดสำเนาเย็บเล่ม)

ประพนธ์ ผาสุกยี่ต, บทความเรื่อง การวางแผนด้วยแผนที่ผลลัพธ์, เผยแพร่ทาง

<http://www.scribd.com/doc/>

ประเวศ วะสี, ๒๕๕๗. วิธีแก้วิกฤตเศรษฐกิจด้วย ๓ ยุทธศาสตร์, มูลนิธิหมอชาวบ้าน

ประเวศ วะสี, ๒๕๕๗. “ปฏิรูปสังคม : ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง พลังพลเมืองเข้มแข็ง หัวใจของ

การปฏิรูปประเทศไทย”, สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน

มูลนิธิสยามชีพ, เอกสารแนะนำมูลนิธิสยามชีพ, (มปป.)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปฏิรูป (ปี ๕๘) มาตรา ๖๓ และมาตรา ๘๓

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, บทความเรื่อง ความรับผิดชอบ

ต่อสังคมของธุรกิจ (CSR), เผยแพร่ทาง

[http://www.sec.or.th/TH/RaisingFunds/EquityDebt/Pages/link-](http://www.sec.or.th/TH/RaisingFunds/EquityDebt/Pages/link-Laws_Regulations/CSR.aspx)

[Laws_Regulations/CSR.aspx](http://www.sec.or.th/TH/RaisingFunds/EquityDebt/Pages/link-Laws_Regulations/CSR.aspx)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สรุปลงสาระสำคัญของแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เอกสารเรื่อง กรอบแนวคิดหลักเกณฑ์
และวิธีการวัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย. เผยแพร่ทาง

www.nesdb.go.th/portals/0/eco_datas/.../การพัฒนาที่ยั่งยืน.pdf

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, ๒๕๕๗. มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๖, พิมพ์ลิขิตพัฒนา

เอกสารหลัก เรื่อง “แผนยุทธศาสตร์ร่วมแห่งชาติ ว่าด้วยระบบสุขภาพชุมชน” ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

ภาคผนวก ก

ร่างพระราชกฤษฎีกา
จัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ.

ภาคผนวก ก
บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ
ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ.

หลักการ

ให้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ.

เหตุผล

โดยที่ชุมชนเป็นฐานการผลิตภาคครัวเรือนที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคการเกษตร วิชาหกิจชุมชน และภาคบริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนมาช้านานในรูปแบบของการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประกอบสัมมาชีพซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากชุมชนมีความพร้อมมูลทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและชุมชนให้สามารถจัดการตนเองภายในชุมชนได้อย่างสมดุลและยั่งยืน แต่เนื่องจากปัจจุบันเกิดความเหลื่อมล้ำในทางเศรษฐกิจและสังคมจึงทำให้ประชาชนที่ประกอบสัมมาชีพในชุมชนพึ่งพิงระบบเศรษฐกิจจากภาคแรงงานและภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก เนื่องจากขาดการส่งเสริม สนับสนุนและให้การช่วยเหลือในด้านประกอบอาชีพที่เป็นระบบ จึงเป็นเหตุให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อมาประกอบอาชีพในเมืองหลวง จนสัมพันธ์กับสภาวะการฉีกสลายของชุมชนและระบบเศรษฐกิจของชุมชน ดังนั้น สมควรจัดตั้งองค์การมหาชนเพื่อส่งเสริม สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรสัมมาชีพชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ จัดหาทุนในการส่งเสริมอาชีพ ตลอดจนประสานความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรภาคธุรกิจ ในลักษณะภาคียุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาให้เกิดสัมมาชีพชุมชนโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้งผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติจริง อันนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ในการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยในการผลิต การจัดหาตลาด และการให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ให้เกิดการเพิ่มรายได้ การพึ่งพาในระบบเศรษฐกิจชุมชนเป็นสำคัญสอดคล้องกับวิถีของชุมชน อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะพัฒนาพลเมืองและชุมชนให้เข้มแข็ง มีความสามารถในการจัดการตนเอง พึ่งพาตนเอง ตลอดจนทำให้เศรษฐกิจและสังคมไทยเติบโตอย่างมีคุณภาพ และมีการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างทั่วถึงและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง
พระราชกฤษฎีกา
จัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน (องค์การมหาชน)
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชนขึ้นเป็นองค์การมหาชน
ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา...ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและมาตรา ๕
แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้
ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพ
ชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“สัมมาชีพชุมชน” หมายความว่า ชุมชนที่มีการประกอบอาชีพโดยชอบ ซึ่งมีรายได้มากกว่า
รายจ่าย โดยลดการเบียดเบียนตนเองผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีของชุมชน
เพื่อความมุ่งหมายในการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน

“องค์กรสัมมาชีพชุมชน” หมายความว่า การรวมกลุ่มของบุคคลเพื่อประกอบสัมมาชีพชุมชน

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน (องค์การมหาชน)

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

หมวด ๑

การจัดตั้ง วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งองค์การมหาชนขึ้น เรียกว่า “สถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน (องค์การมหาชน)” เรียกโดยย่อว่า “ส.ส.ช.” และโดยมีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Sammachiv Promotion Institute หรือ Right Livelihood Promotion Institute” (Public Organization) เรียกโดยย่อว่า SPI หรือ RLPI”

มาตรา ๖ ให้สถาบันมีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง

มาตรา ๗ ให้สถาบันมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่องค์กรสัมมาชีพชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ และประสานเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง จัดการตนเองหรือพึ่งพาตนเองได้ด้วยทุนทางภูมิปัญญาและทรัพยากรภายในชุมชนเป็นหลัก

(๒) ผสานความร่วมมือให้เกิดองค์กรสัมมาชีพชุมชนตลอดจนประสานงานการสนับสนุน และให้การช่วยเหลือดังกล่าวจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนและสร้างความร่วมมือขององค์กรสัมมาชีพชุมชนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

(๔) ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และองค์กรภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและการถ่ายทอดข้อมูลและเทคโนโลยีเกี่ยวกับการประกอบสัมมาชีพชุมชน

(๕) ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาและการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบสัมมาชีพที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนา

(๖) ประสานความร่วมมือกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐและองค์กรธุรกิจ เพื่อและบริการที่เกิดจากการประกอบสัมมาชีพชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

มาตรา ๘ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗ ให้สถาบันมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ประสานงานการส่งเสริมองค์กรสัมมาชีพชุมชนของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้าถึงชุมชนตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุนสัมมาชีพชุมชนและให้การช่วยเหลือจัดหาตลาดให้แก่องค์กรสัมมาชีพชุมชนเพื่อการสร้างเสริมระบบเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

(๒) ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยและผลักดันนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบสัมมาชีพชุมชน

(๓) ส่งเสริมและแนะนำให้องค์กรสัมมาชีพชุมชนมีบทบาทที่เหมาะสมในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลและชุมชนให้ดีขึ้น รวมถึงการพัฒนากิจกรรมในเชิงธุรกิจสู่การสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

(๔) จัดทำฐานข้อมูลองค์กรสมาชิกชุมชนเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากกิจการที่อยู่ในอำนาจของสถาบัน

(๕) ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเศรษฐกิจชุมชน

(๖) จัดให้ได้มา จำหน่ายไป ทำนิติกรรม หรือดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับบรรดาสีทธิในทรัพย์สินทั้งในและนอกราชอาณาจักร

(๗) ตั้งตัวแทนหรือนายหน้า มอบหมายหรือว่าจ้างให้บุคคลอื่นประกอบกิจการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(๘) รับเป็นตัวแทนหรือนายหน้า รับมอบหมายหรือรับจ้างบุคคลอื่นเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ ภายในขอบวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(๙) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

(๑๐) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

(๑๑) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

(๑๒) กระทำการอื่นใดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

การเข้าร่วมทุนตาม (๙) และการกู้ยืมเงินตาม (๑๐) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๒

ทุน รายได้ และทรัพย์สิน

มาตรา ๙ ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินกิจการของสถาบัน ประกอบด้วย

(๑) เงินที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม

(๒) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสมเป็นรายปี

(๓) เงินอุดหนุนจากภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่น รวมทั้งจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(๔) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ สิทธิประโยชน์ หรือรายได้จากการดำเนินงาน

(๕) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสถาบัน

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่สถาบันจัดให้มีบริการใดอันอยู่ในวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถาบัน ให้สถาบันมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนจากกิจการนั้นได้ตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๑ บรรดารายได้ของสถาบันไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง ตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นหรือสมควร สถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอำนวยการรายได้ของสถาบันในจำนวนที่เห็นสมควรส่งกระทรวงการคลังเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดิน

มาตรา ๑๒ ให้ทรัพย์สินซึ่งสถาบันได้มาจากการให้ หรือซื้อด้วยเงินรายได้ของสถาบัน หรือโดยการแลกเปลี่ยน เป็นกรรมสิทธิ์ของสถาบัน

ให้สถาบันมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ จำหน่าย และจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สินของสถาบัน

มาตรา ๑๓ การใช้จ่ายเงินของสถาบันให้ใช้จ่ายไปเพื่อกิจการของสถาบันโดยเฉพาะ
วรรคสอง

การเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงินของสถาบัน ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๓

การบริหารและการดำเนินกิจการ

มาตรา ๑๔ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน” ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการสรรหาซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงด้านการพัฒนาชุมชนหรือด้านการบริหารองค์กร

(๒) กรรมการส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนสี่คน ได้แก่ ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน และผู้แทนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(๓) กรรมการผู้แทนองค์กรสาธารณณะประโยชน์ด้านการพัฒนาชุมชนจำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากผู้แทนขององค์กรสาธารณณะประโยชน์ด้านการพัฒนาชุมชน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสองคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการสรรหาซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการพัฒนาสัมมาชีพชุมชน ด้านการบริหารองค์กรด้านการเงิน หรือด้านอื่นอันเป็นประโยชน์แก่กิจการของสถาบัน และเป็นบุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่นของรัฐอย่างน้อยหนึ่งคน

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการตาม (๓) และ (๔) รวมทั้งการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการตาม (๓) และ (๔) เพื่อดำรงตำแหน่งแทนผู้ที่พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามมาตรา ๑๗ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๕ ประธานกรรมการและกรรมการตามมาตรา ๑๔ (๓) และ (๔) ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ และไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรค การเมือง
- (๖) ไม่เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถาบันหรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีสัญญาจ้างกับสถาบัน

มาตรา ๑๖ ประธานกรรมการและกรรมการของสถาบันจะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ในกิจการที่กระทำกับสถาบันหรือในกิจการที่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้เป็นผู้เข้าร่วมลงทุนตามมาตรา ๘ (๑๑) หรือเป็น ประธานกรรมการหรือกรรมการขององค์กรสัมมาชีพชุมชนผู้ได้สินเชื่อจากสถาบัน

มาตรา ๑๗ ให้ประธานกรรมการและกรรมการตามมาตรา ๑๔ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรง ตำแหน่งคราวละสามปี

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือ กรรมการขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่ง เพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการ ตามมาตรา ๑๔ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อน ความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๕ หรือกระทำการ อันมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการตามมาตรา ๑๔ (๓) และ (๔) พ้นจาก ตำแหน่งก่อนวาระ ให้ทำการสรรหาและเสนอคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน เว้นแต่วาระ เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับ วาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการตามมาตรา ๑๔ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการตามความในวรรคหนึ่ง และในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้กรรมการที่เหลือเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว

มาตรา ๒๐ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำกับดูแลการดำเนินงานของสถาบันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
 - (๒) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสถาบัน
 - (๓) อนุมัติแผนการร่วมทุนและแผนการเงินของสถาบัน
 - (๔) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดเกี่ยวกับสถาบันในเรื่องดังต่อไปนี้
 - (ก) การบริหารงานทั่วไปของสถาบัน การจัดแบ่งส่วนงานของสถาบัน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว
 - (ข) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง
 - (ค) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน วินัยและการลงโทษทางวินัย การออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษของเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง รวมทั้งหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้าง
 - (ง) การบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของสถาบัน รวมทั้งการบัญชี และการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ
 - (จ) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง
 - (ช) ขอบเขตอำนาจหน้าที่และระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน
 - (๕) ออกข้อบังคับว่าด้วยการรับรองสถานภาพการเป็นองค์กรสมาชิกชุมชน
 - (๖) ออกข้อบังคับว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริม สนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือการพัฒนาองค์กรสมาชิกชุมชน
 - (๗) ออกข้อบังคับว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้สินเชื่อแก่องค์กรสมาชิก
 - (๘) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน
- ระเบียบเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญตาม (๔) (ง) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายให้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา อนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๔ ให้สถาบันมีผู้อำนวยการคนหนึ่ง คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจสรรหา แต่งตั้ง และถอดถอนผู้อำนวยการ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาผู้อำนวยการ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๕ ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่สถาบันได้เต็มเวลาและต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง

(๓) มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสมในการบริหารกิจการของสถาบันตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๗ และมาตรา ๘

(๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) (๕) หรือ (๖)

(๕) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสถาบัน

มาตรา ๒๖ ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๒๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ออกตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการกับผู้อำนวยการ

(๔) คณะกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อน

ความสามารถ

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๒๕

มติของคณะกรรมการให้ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งตาม (๔) ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ โดยไม่นับรวมผู้อำนวยการ

มาตรา ๒๘ ผู้อำนวยการมีหน้าที่บริหารกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถาบัน ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย ประกาศ และมติของคณะกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และลูกจ้างทุกตำแหน่ง เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง รวมทั้งให้มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอเป้าหมาย แผนงาน และโครงการต่อคณะกรรมการเพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์

(๒) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถาบัน รวมทั้งรายงานการเงินและบัญชี ตลอดจนเสนอแผนการเงินและงบประมาณของปีต่อไปต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา

(๓) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงกิจการและการดำเนินงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อคณะกรรมการ

ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการของสถาบัน

มาตรา ๒๙ ผู้อำนวยการมีอำนาจ

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลด ตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง ตลอดจนให้เจ้าหน้าที่และลูกจ้างออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด แต่ถ้าเป็นพนักงานหรือลูกจ้างตั้งแต่ตำแหน่งที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการฝ่าย หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าขึ้นไป จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันโดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย ประกาศหรือมติที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๐ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนของสถาบัน เพื่อการนี้ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๑ ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้อำนวยการ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๔

ผู้ปฏิบัติงานของสถาบัน

มาตรา ๓๒ ผู้ปฏิบัติงานของสถาบันมีสามประเภท คือ

(๑) เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้าง ได้แก่ ผู้ซึ่งปฏิบัติงานโดยได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากงบประมาณของสถาบัน

(๒) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้ซึ่งสถาบันจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญโดยมีสัญญาจ้าง

(๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมาปฏิบัติงานของสถาบันเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๕

มาตรา ๓๓ เจ้าหน้าที่ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์

- (๓) สามารถทำงานให้สถาบันได้เต็มเวลา
- (๔) มีคุณสมบัติและประสบการณ์เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถาบัน
- (๕) ไม่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือพนักงานหรือลูกจ้างของราชการส่วนท้องถิ่น
- (๖) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) หรือ (๕)
- (๗) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสถาบัน

มาตรา ๓๔ เจ้าหน้าที่พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๓
- (๔) ถูกให้ออกหรือปลดออก เพราะไม่ผ่านการประเมินผลงาน หรือกระทำผิดวินัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในข้อบังคับ
- (๕) ออกตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญาจ้าง

มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสถาบัน รัฐมนตรีอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มาปฏิบัติงานในสถาบันเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้น และมีข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ

ในกรณีที่ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นตามวรรคหนึ่ง ได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ให้ถือว่าเป็นการได้รับอนุญาตให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไปปฏิบัติงานใด ๆ และให้นับเวลาระหว่างที่มาปฏิบัติงานในสถาบัน สำหรับการคำนวณบำเหน็จบำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นทำนองเดียวกันเสมือนอยู่ปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานเต็มเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่มาปฏิบัติงานให้สถาบัน ให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนในส่วนราชการหรือหน่วยงานเดิม ในระดับตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าระดับตำแหน่งเดิมตามข้อตกลงที่ทำไว้

หมวด ๕

การบัญชี การตรวจสอบ และการประเมินผล

มาตรา ๓๖ การบัญชีของสถาบัน ให้จัดทำตามหลักสากลตามแบบและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสถาบัน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานของสถาบันทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายใน โดยเฉพาะและให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๗ ให้สถาบันจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการ ส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสถาบัน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะหว่า การใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการ

เพื่อการนี้ ให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของสถาบัน สอบถามประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ เจ้าหน้าที่ ลูกจ้าง หรือผู้อื่น ซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบัน และเรียกให้ส่งสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เป็นการเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๓๘ ให้สถาบันทำรายงานประจำปีเสนอรัฐมนตรี รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลงานของสถาบันในปีที่ล่วงมาแล้ว บัญชีทำการพร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้งคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการ และแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

มาตรา ๓๙ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมประสิทธิภาพและการตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบัน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โครงการ และแผนงานที่ได้จัดทำไว้ ให้สถาบันจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามปี

การประเมินผลตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำโดยสถาบันหรือองค์กรที่เป็นกลางและมีความเชี่ยวชาญในด้านการประเมินผลกิจการ โดยมีการคัดเลือกตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การประเมินผลการดำเนินการของสถาบันจะต้องแสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏในด้านประสิทธิผล ในด้านประสิทธิภาพ และในด้านการพัฒนาองค์กร หรือในรายละเอียดอื่นตามที่คณะกรรมการจะได้กำหนดเพิ่มเติมขึ้น

ในกรณีที่มีเหตุผลจำเป็นเป็นการเฉพาะกาล จะจัดให้มีการประเมินเป็นครั้งคราวตามมาตรานี้ด้วยก็ได้

หมวด ๖

การกำกับดูแล

มาตรา ๔๐ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมายและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน นโยบายของรัฐบาล และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสถาบัน เพื่อการนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สถาบันชี้แจงแสดงความคิดเห็น ทำรายงาน หรือยับยั้งการกระทำของสถาบันที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน นโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับสถาบัน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันได้

หมวด ๗
การยุบเลิก

มาตรา ๔๑ ให้สถาบันเป็นอันยุบเลิกเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้
(๑) มีการจัดตั้งหน่วยงานของรัฐอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในลักษณะทำนองเดียวกับสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน

(๒) พ้นกำหนดระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้มีผลใช้บังคับ เว้นแต่เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ต่อไป
ให้รัฐมนตรีประกาศการยุบเลิกสถาบันในราชกิจจานุเบกษา
ให้สภาพนิติบุคคลของสถาบันดำรงอยู่ตราบเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการตามมาตรา๔๒

มาตรา ๔๒ เมื่อยุบเลิกสถาบันแล้วให้มีเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบทรัพย์สินและชำระบัญชีรวมทั้งการโอนหรือการจำหน่ายทรัพย์สินที่ยังคงเหลืออยู่และการจัดการเกี่ยวกับบุคลากร ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๓ ในวาระเริ่มแรก ให้มีคณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพชุมชนคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมผู้แทนที่ประชุมระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล และผู้แทนมูลนิธิสัมมาชีพ จำนวนประเภทละหนึ่งคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสี่คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นประธาน

ให้กรรมการตามวรรคหนึ่ง เลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการ
ให้กรรมการผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

มาตรา ๔๔ ให้คณะกรรมการเตรียมการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสัมมาชีพทำหน้าที่สรรหาประธานกรรมการและกรรมการตามมาตรา ๑๔ (๑) (๓) และ (๔) สำหรับวาระเริ่มแรก และปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันจนกว่าจะมีคณะกรรมการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔๕ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสถาบันในวาระเริ่มแรกสถาบันอาจรับโอนข้าราชการพนักงาน ลูกจ้างหรือเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถาบันได้

การเปลี่ยนจากข้าราชการไปเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันตามพระราชกฤษฎีกานี้ให้ถือว่าเป็นการออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี

การเปลี่ยนจากพนักงาน ลูกจ้าง หรือเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐอื่นไปเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสำนักงาน ให้ถือว่าเป็นการออกจากงานเพราะทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐอื่นยุบเลิกตำแหน่งหรือเลิกจ้างโดยไม่มีความผิด และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

การเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสำนักงานตามพระราชกฤษฎีกานี้ไม่ถือว่าเป็นการออกจากงานเพราะสังกัดเดิมเลิกจ้าง

มาตรา ๔๖ เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาการทำงานสำหรับคำนวณสิทธิประโยชน์ตามข้อบังคับของสถาบัน ให้นับเวลาทำงานในขณะที่เป็นข้าราชการพนักงาน ลูกจ้างหรือเจ้าหน้าที่ในสังกัดเดิมหรือส่วนราชการเดิมต่อเนื่องกับเวลาทำงานของเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างสถาบันด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม และกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นอันเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างด้วย

มาตรา ๔๗ ให้คณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีมติมอบหมายให้ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการคนใดคนหนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้อำนวยการตามพระราชกฤษฎีกานี้เท่าที่จำเป็น จนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ข

คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

ภาคผนวก ข

คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

๑. นายอำพล จินดาวัฒนะ	ประธานกรรมการ
๒. นางอุบล หลิมสกุล	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นางทิฆัมพร กองสอน	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายฉัฐติ วุฑฒโกวิทย์	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายปรีชา บุตรศรี	ที่ปรึกษากรรมการ
๘. นายพลเดช ปิ่นประทีป	ที่ปรึกษากรรมการ
๙. นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา	ที่ปรึกษากรรมการ
๑๐. นางภัทริยา สุมะโน	โฆษกกรรมการ
๑๑. นายภาคพล แก้วประพาฬ	กรรมการ
๑๒. นางกัญญ์รัฐญาณ์ ภู่อวาสดี	กรรมการ
๑๓. นางกอบแก้ว จันทร์ดี	กรรมการ
๑๔. นายกิตติภณ พุ่งกลาง	กรรมการ
๑๕. นางกุไฮหมะวันชาพีหนะ มนูญทวี	กรรมการ
๑๖. นายโกเมศ แดงทองดี	กรรมการ
๑๗. นายจิรววัฒน์ เวียงดำน	กรรมการ
๑๘. นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	กรรมการ
๑๙. นายชูชาติ อินสว่าง	กรรมการ
๒๐. นางพันธุ์ทิพย์ สายสุนทร	กรรมการ
๒๑. นางสาวสมสุข บุญญะบัญชา	กรรมการ
๒๒. พลตำรวจตรี ขจร สัยวัตร์	กรรมการ
๒๓. พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	กรรมการ
๒๔. นายธีรศักดิ์ พานิชวิทย์	กรรมการ
๒๕. นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์	เลขานุการคณะกรรมการ